

Územní plánování a stavební zákon

v praxi obcí a měst

Mgr. Jan Brož, Ph.D.

2022

Setkání starostů a místostarostů

O čem to vlastně bude?

- základní přehled stávající úpravy oblasti územního plánování v zákoně č.183/2006 Sb. – územní plán a jeho pořízení
- jak přezkoumávají územní plány či jejich změny správní soudy
- co lze očekávat od nového stavebního zákona v oblasti územního plánování, tj. od zákona č. 283/2021 Sb.

Obec a územní plánování

stávající právní úprava

Právní úprava územního plánování

- Základ: zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Prováděcí právní předpisy:
  - 498/2006 Sb. Vyhláška o autorizovaných inspektorech
  - 499/2006 Sb. Vyhláška o dokumentaci staveb
  - 500/2006 Sb. Vyhláška o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti
  - 501/2006 Sb. Vyhláška o obecných požadavcích na využívání území
  - 268/2009 Sb. Vyhláška o technických požadavcích na stavby
  - 503/2006 Sb. o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu
- Další zákony – zejména:
  - 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění)
  - 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění
  - 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon)
- Dále: zákon o státní památkové péči, zákon o OPK, OZŘ, KZŘ, ZHMP, EIA zákon, katastrální zákon

Cíle územního plánování

- vymezeny v ust. § 18 stavebního zákona
- *„Při maximálně přípustné míře zjednodušení lze konstatovat, že cílem územního plánování je rozvoj dotčeného území. Ten je chápán jako zajištění souladu mezi výstavbou a požadavkem udržitelného rozvoje území (soulad mezi požadavky na příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a kohezi společenství). Tento cíl je pak zajišťován cestou vzájemné koordinace veřejných a soukromých zájmů v horizontálních i vertikálních rovinách. Definici pojmu „veřejný zájem“ stavební zákon pochopitelně nepodává, neboť jde o pojem, který se svou povahou vymyká možnosti jakéhokoli zevšeobecnění, které by postihlo všechny myslitelné případy. Tento neurčitý právní pojem je proto vždy nutno vykládat v kontextu konkrétní projednávané věci (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 455/03, in Sb. n u ÚS ročník 2005, sv. 36, s. 165). Současně je pak třeba mít na zřeteli, že v podmínkách demokratického právního státu nelze veřejný zájem ztotožňovat se zájmem většiny; vůle většiny nemůže též zasáhnout do elementárních práv menšiny.“*
- Tímto způsobem vymezil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 5. 2. 2009, č.j. 2 Ao 4/2008-88, a též ve svém rozsudku ze dne 21. 10. 2009, č.j. 6 Ao 3/2009-76

Úkoly územního plánování

- vymezeny demonstrativně v ust. § 19 stavebního zákona
- **a)** zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty,
- **b)** stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území,
- **c)** prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání,
- **d)** stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb a veřejných prostranství,
- **e)** stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území a na využitelnost navazujícího území,
- **f)** stanovovat pořadí provádění změn v území (etapizaci),
- **g)** vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to především přírodě blízkým způsobem,

Úkoly územního plánování

- **h)** vytvářet v území podmínky pro odstraňování důsledků náhlých hospodářských změn,
- **i)** stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury, pro kvalitní bydlení a pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu,
- **j)** prověřovat a vytvářet v území podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území,
- **k)** vytvářet v území podmínky pro zajištění civilní ochrany,
- **l)** určovat nutné asanační, rekonstrukční a rekultivační zásahy do území,
- **m)** vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů⁴⁾,¹²⁾ před negativními vlivy záměrů na území a navrhopvat kompenzační opatření, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- **n)** regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních zdrojů,
- **o)** uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie památkové péče.

Nástroje územního plánování I

- slouží k naplnění cílů a úkolů územního plánování

1. Územně plánovací podklady

- Územně analytické podklady (§ 26 až 29 StZ)
- Územní studie (§ 30 StZ) – ověřuje možnosti a podmínky změn v území

2. Politika územního rozvoje § 35 až 35 StZ)

3 Územně plánovací dokumentace

- Územní rozvojový plán (§ 35a až § 35h StZ)
- Zásady územního rozvoje (§ 36 až § 42b StZ)
- Územní plán (§ 43 až 57 StZ)
- Regulační plán (§ 61 až 75 StZ)

Nástroje územního plánování II

4. Zastavěné území (§ 58 až 60 StZ)

5. Územní rozhodnutí (§ 76 až 95 StZ)

6. Územní souhlas (§ 96 a § 96a StZ)

7. Územní opatření (§ 97 až 100 StZ)

8. Územně plánovací informace (§ 21 StZ)

9. Závazné stanovisko orgánu územního plánování (§ 96b StZ)

Orgány obcí na úseku územního plánování

- Orgány obcí zajišťují rozvoj a ochranu hodnot území obce.
- Do činnosti obcí mohou orgány kraje zasahovat **jen** v záležitostech nadmístního významu
- V záležitostech týkajících se rozvoje státu může zasahovat do působnosti obcí a krajů též stát – zejména MMR
- **Orgány obcí v přenesené působnosti:**
  - Úřady územního plánování (ORP) jako pořizovatel
  - Obecní úřady, který zajistí splnění kvalifikačních požadavků
  - Ostatní obecní úřady – poskytují informace pro ÚPP a ÚPD
  - Stavební úřady
  - Rada obce v přenesené působnosti – vymezení zastavěného území, územní opatření o asanaci území a o stavební uzávěře

Orgány obcí na úseku územního plánování

- **Orgány obcí v samostatné působnosti:**
  - Schvalují zadání ÚP a pokyny po zpracování návrhu ÚP
  - Vydává ÚP a RP a projednává zprávu o uplatňování ÚP
  - Rada obce uplatňuje námítky k ZÚR a připomínky k ÚP sousedních obcí

Kdo je kdo?

- Pořizovatel
- Určený zastupitel
- Projektant – vybraná činnost ve výstavbě
- Zástupce veřejnosti – FO/PO, kterou zmocní 1/10 občanů obce do 2000 obyvatel, nebo 200 občanů v obci nad 2000 obyvatel

Územní plán obce

Účel a obsah územního plánu

- základní koncepční dokument obce k usměrňování jejího rozvoje
- obec v něm upřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu se ZÚR, ÚRP a PÚR
- vždy pro celé správní území dané obce
- Jeho pořízení je **ne**povinné, ale lze jej doporučit (viz dále)
- **Územní plán stanoví:**
  - Urbanistickou koncepci
  - Koncepci uspořádání krajiny
  - Koncepci veřejné infrastruktury

Účel a obsah územního plánu

- **Územní plán vymezuje:**

- Zastavěné území
- Plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy, plochy přestavby a plochy změn v krajině
- Plochy a koridory pro VPS
- Plochy a koridory pro veřejně prospěšná opatření
- Plochy a koridory pro územní rezervy

a stanoví podmínky využití těchto ploch a koridorů

- **ÚP může vymezit plochu/koridor, kde je rozhodování o změnách v území podmíněno:**

- Regulačního plánu (=> součástí je zadání RP, které stanoví hlavní podmínky pro pořízení a vydání, u RP z podnětu i přiměřenou lhůtu pro jeho vydání)
- Územní studie (=> podmínky pro její pořízení a lhůtu pro vložení dat o ní do evidence územně plánovací činnosti)
- Dohodou o parcelaci (smlouva s vlastníky pozemků a staveb...)
- Pzn. Územní plán s prvky regulačního plánu

Proč mít územní plán?

- **Územní Plán je závazný pro:**
  - Pořízení a vydání regulačního plánu
  - Pro rozhodování v území (stavby, terénní úpravy apod.)
- bez něj není možné vymezit novou plochu pro výstavbu (zastavitelné plochy)
- není možné vymezit VPS či předkupní právo

Pořizování územního plánu

- jde o dobrovolný proces
- **1. Rozhodnutí o pořízení ÚP (schvaluje Zastupitelstvo obce)**
  - Vlastní podnět/návrh orgánu VS, občana obce, vlastníka nemovitosti, oprávněného investora
  - Určený zastupitel
- **2. Zadání ÚP (§ 47 StZ) (schvaluje Zastupitelstvo obce)**
  - Pořizovatel s určeným zastupitelem zpracují návrh zadání ÚP
  - Pořizovatel zašle návrh obci, pro kterou je ÚP pořizován, sousedním obcím, dotčeným orgánům a krajskému úřadu
  - Pořizovatel doručí návrh zadání veřejnou vyhláškou
  - DO 15 dnů ode dne doručení může **každý** podávat **připomínky**
  - DO 30 dnů od obdržení návrhu zadání dotčené orgány vyjádření, krajský úřad vyjádření, krajský úřad stanovisko (je třeba posuzování z hlediska vlivů na ŽP?), sousední obce podněty
  - Nejpozději 7 dnů před uplynutím 30 denní lhůty orgán ochrany přírody stanovisko, zda lze či nelze vyloučit významný vliv na EVL či ptačí oblasti
  - Lze nechat zpracovat návrh i variantně

Pořizování územního plánu

▪ 3. Návrh územního plánu (schvaluje Zastupitelstvo obce)

- Pořizovatel připraví návrh (či variantní návrh) a případně vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území
- Doručí se veřejnou vyhláškou
- **Společné jednání o návrhu územního plánu** – obec, dotčené orgány, krajský úřad, sousední obci, ev. Újezdní úřad)
- Do 30 dnů ode dne doručení může každý k návrhu uplatnit písemné připomínky
- Do 30 dnů ode dne jednání mohou sousední obce uplatnit připomínky, dotčené orgány stanoviska
- Po společném jednání pořizovatel a určený zastupitel vyhodnotí výsledky projednání, zajistí řešení případných rozporů, zajistí upravení návrhu
- Pzn. Může dojít k závěru, že je třeba pořídit nový návrh ÚP => zpracuje návrh pokynů pro zpracování nového ÚP, zajistí stanovisko, zda je třeba posuzovat vliv na ŽP a stanovisko orgánu ochrany přírody a předloží návrh ke schválení zastupitelstvu

Pořizování územního plánu

- **4. Řízení o územním plánu (nakonec vždy Zastupitelstvo obce)**
  - Pořizovatel doručení upravený návrh ÚP veřejnou vyhláškou, jednotlivě přizve na veřejné projednání obec, dotčené orgány, krajský úřad, sousední obce, event. Újezdní úřad
  - koná se nejdříve 15 dnů ode dne doručení návrhu (pozor na 15 dnů při doručování navíc)
  - Do 7 dnů od veřejného projednání každý může podat připomínky
  - Do 7 dnů od veřejného projednání mou vlastníci, oprávněný investor a zástupce veřejnosti (za určitých okolností i další osoby) podávat námitky
  - Do 7 dnů mohou dotčené orgány a krajský úřad uplatni svá stanoviska
  - Pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem:
    - Vyhodnotí výsledky veřejného projednání
    - Zpracuje návrh rozhodnutí o námitkách a návrh vyhodnocení připomínek
    - Návrhy doručí dotčeným orgánům a krajskému úřadu, aby do 30 dnů uplatnily svá stanoviska
- Pzn. Při podstatných změnách (negativní dotčení vlastnických práv či veřejných zájmů)
=> opakované veřejné projednání

Pořizování územního plánu

- **4. Řízení o územním plánu (nakonec vždy Zastupitelstvo obce)**
  - Pořizovatel ještě přezkoumá soulad návrhu ÚP zejména s:
    - PÚR,
    - ÚPD,
    - cíli a úkoly ÚP,
    - požadavky StZ a prováděcích předpisů,
    - požadavky zvláštních právních předpisů,
    - stanovisky dotčených orgánů
    - S výsledkem řešení rozporů
  - Pořizovatel doplní odůvodnění ÚP zejména o:
    - Návrh rozhodnutí o námitkách a návrh na vypořádání připomínek
    - Výsledek přezkoumání
    - Stanovisko krajského úřadu k návrhu koncepce podle EIA zákona
  - Dojde-li pořizovatel k závěru, že návrh ÚP je v rozporu se shora uvedeným, předloží zastupitelstvu návrh na zamítnutí návrhu ÚP

Pořizování územního plánu

- **5. Vydání územního plánu (nakonec vždy Zastupitelstvo obce)**
  - 3 varianty rozhodnutí Zastupitelstva:
    - A) Vydá územní plán a rozhodne o námitkách
    - B) Vrátí návrh ÚP pořizovateli s pokyny k úpravě a novému projednání
    - C) Zamítne návrh ÚP
- **Obec není povinna vydat územní plán i kdyby byl sebedokonalejší 😊**

Změny a platnost územního plánu

- 1. Změny – standardní či zkrácený postup
- 2. Platnost starých územních plánů:
  - § 188 odst. 1 StZ: Územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny, územní plán obce a regulační plán schválené před 1. lednem 2007 lze do 31. prosince 2022 podle tohoto zákona upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbývají platnosti.
  - ALE POZOR – ÚČINNÉ ustanovení nového StZ:
  - § 322 NStZ: „(1) Územně plánovací dokumentace sídelního útvaru nebo zóny, územní plán obce a regulační plán, schválené přede dnem 1. ledna 2007, pozbývají platnosti dnem nabytí účinnosti nové územně plánovací dokumentace, která je nahrazuje, nejpozději však **31. prosince 2028**. Obecně závazné vyhlášky, jimiž byla vymezena závazná část této územně plánovací dokumentace, se považují za opatření obecné povahy, které je závazné pro navazující územně plánovací dokumentaci a pro rozhodování v území. Části územně plánovací dokumentace schválené přede dnem 1. ledna 2007, které nemohou být podle tohoto zákona její součástí, se nepoužijí.“

Přezkum územních plánů správními soudy

Přezkoumatelnost územních plánů

- 1. Přezkumné řízení (usnesení o zahájení do 1 roku od účinnosti opatření)
- 2. Řízení o zrušení opatření obecné povahy podle ust. § 101a a násl. Soudního řádu správního (1 rok)
- 3. Tzv. incidenční přezkum

Algoritmus přezkumu

- vychází se z testu formulovaném v rozsudku NSS ze dne 27.9.2005, č.j. 1 Ao 1/2005-98

1) přezkum pravomoci správního orgánu vydat opatření obecné povahy;

2) přezkum otázky, zda správní orgán při vydávání opatření obecné povahy nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti;

3) přezkum otázky, zda opatření obecné povahy bylo vydáno zákonem stanoveným procesním postupem;

4) přezkum obsahu opatření obecné povahy z hlediska rozporu se zákonem, v tomto kroku ve smyslu souladu s hmotným právem a

5) přezkum obsahu napadeného opatření obecné povahy z hlediska jeho proporcionality (přiměřenosti právní regulace v širším slova smyslu),

tedy konkrétně zda napadené opatření obecné povahy vůbec umožňuje dosáhnout sledovaný cíl (**kritérium vhodnosti**), zda opatření obecné povahy a sledovaný cíl spolu logicky souvisí a zda cíle nelze lépe dosáhnout jiným prostředkem (**kritérium potřebnosti**), jakož i zda opatření obecné povahy omezuje adresáty co nejméně (**kritérium minimalizace zásahů**) a v neposlední řadě soud také zkoumá, zda je následek napadeného opatření obecné povahy úměrný sledovanému cíli (kritérium proporcionality v užším slova smyslu).

Jak se vyhnout problémům?

- Důležitá je vždy prevence.
- Dbát, aby pořizovatel a projektant odůvodňovali přijatá řešení a návrhy.
- Dobře vypořádávat námitky.
- V pochybnostech o tom, zda udělat opakované veřejné projednání či nikoliv, raději preferovat opakované veřejné projednání.
- Obecně platí, že omezovat vlastnická práva a odnímat zastavitelnost plochy je třeba dobře odůvodnit.
- To, že někdo nepodal námitky, neznamená, že nemůže (úspěšně) napadat územní plán.
- Další tipy 😊

Nový stavební zákon - územní plánování

Přehled účinnosti NStZ

- **30. 7. 2021**

- § 36, § 319, § 322 odst. 1 a 3, § 322 odst. 3, § 324, § 326 odst. 1

- **1. 1. 2022**

- § 15 až § 18, § 312 odst. 1 a 7, § 313 odst. 1 a 2, § 315 odst. 1

- **1. 1. 2023** – § 312 odst. 4

- **1. 7. 2023** – celý nový stavební zákon

Hlavní změny - přehledově

- vznik **státní stavební správy** – opuštění dosavadního smíšeného modelu (redukce stavebních úřadů na cca 307) v případě povolování staveb
- **územní plánování** – již ne námitky, ale „pouze“ připomínky
- **částečná integrace dotčených orgánů**
- jeden **jediný procesní postup** – povolovací řízení, jehož výsledkem je rozhodnutí (*stavby drobné, jednoduché, vyhrazené a ostatní*)
- konec „ping-pongu“ aneb **princip apelace**
- **zjednodušení** projektové dokumentace
- **digitalizace**
- podrobnější **vymezení požadavků na stavby**
- posílení **institutu plánovacích smluv**
- odstraňování **černých staveb**

Územní plánování

celostátní ÚPD

krajské ÚPD

místní ÚPD

- opatření obecné povahy (*modifikované částečně*)
- na základě všech stupňů lze povolovat
- rozpor nižší s vyšší => neaplikace
- **vydávání** v samostatné působnosti
- **pořizování** v přenesené působnosti
- **konec námitek**, všichni připomínky
- pořizování v samostatné působnosti (*PN 8008*)
zatím ne, ale vznikla pracovní skupina MMR.

Plánovací smlouvy

- forma: **veřejnoprávní smlouva**
- možnost si sjednat
  - změnu ÚPD
  - podporu záměru a poskytování součinnosti
  - zdržení se některých úkonů (např. odvolání)
- pozor! obec v případě uzavření nebude moci uplatnit námitky odporující obsahu **plánovací smlouvy ve správním, ani soudním řízení**
- **smluvními stranami** mohou být:
obec/kraj vlastník veřejné infrastruktury + stavebník

Přechodná ustanovení – územní plánování

- **stavební uzávěry, které**

- byly vydány podle zákona č. 50/1976 Sb.
- byly vydány za účelem zabránění změn v území, kde se pořizuje nová ÚPD nebo změna existující ÚPD

zanikají ze zákona k 30. 7. 2021

- **ÚPD schválená před 1. 1. 2007** platí až do 31. 12. 2028
- **ÚP a RP schválené po 1. 1. 2007 (vč.)** se považuje **za ÚP a RP podle NStZ**
- zpráva o uplatňování ZUR nebo ÚP, zadání ÚP a RP, jejichž projednávání bylo zahájeno/schváleno pře účinností NStZ, se dokončí podle dosavadních předpisů a považuje se za zadání podle NStZ
- zahájené zpracování návrhu ÚPD se dokončí podle dosavadních předpisů
- Úřad územního plánování vydá vymezení zastavěného území pro obec, která nemá ÚP nebo vymezené zastavěné území do 4 let od účinnosti NStZ
- Obecně: při nejbližší příležitosti uvést ÚPD do souladu s NStZ

Otázka na závěr – pořizování územního plánu v samostatné působnosti?

Děkuji za Vaši pozornost

Případné dodatečné dotazy můžete zasílat na:

brozjan@mail.muni.cz / jan.broz@akkvb.cz

KVB advokátní kancelář s.r.o.

Teplého 2786

530 02 Pardubice

IČ: 01460412

Telefon: 226 259 401

E-mail: pravnik@akkvb.cz

Web: www.akkvb.cz